

ΔΟΜΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗΣ

ΤΙΤΛΟΣ	Αρχαιολογικές εργασίες. Διεπιστημονική προσέγγιση. Από τη σκοπιά του αρχαιολόγου, του συντηρητή, του μηχανικού, του γεωλόγου
ΤΥΠΟΣ ΘΕΜΑΤΙΚΗΣ	Θεωρητική
ΣΥΝΟΛΙΚΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	36

ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ ΤΗΣ ΘΕΜΑΤΙΚΗΣ

Η αρχαιολογία προσεγγίζει το ανθρώπινο παρελθόν μέσω των υλικών καταλοίπων του πολιτισμού. Σε αντίθεση με τα προσωποπαγή αρχαιολογικά έργα του παρελθόντος, ο αρχαιολόγος σήμερα αποβλέποντας στην μέγιστη δυνατή συγκομιδή πληροφοριών βασίζεται σε άλλες επιστημονικές ειδικότητες. Η εξέλιξη αυτή διεύρυνε τα όρια της αρχαιολογίας, έδωσε μεγάλες δυνατότητες εμβάθυνσης στην αρχαιολογική πληροφορία και έθεσε νέες προκλήσεις στο έργο του αρχαιολόγου, ο οποίος συχνά, λόγω της παλαιού τύπου κατάρτισής του, αποδείχθηκε ανέτοιμος και αμήχανος για τη γόνιμη διαχείρισή τους.

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζεται ο ρόλος του σύγχρονου αρχαιολόγου μέσα στο πλαίσιο της διεπιστημονικής ομάδας, στην οργάνωση του έργου, στην ανασκαφή, συντήρηση, μελέτη, αναστήλωση, προστασία, ανάδειξη και μετάδοση των νέων δεδομένων στο κοινό, ο οποίος ποικίλει ανάλογα με τη φύση και με το στάδιο του έργου. Ο εκπαιδευόμενος καλείται να γνωρίσει προβλήματα που σχετίζονται άμεσα με τη μέθοδο της ανασκαφικής διαδικασίας και μπορούν να επηρεάσουν με κρίσιμο τρόπο την πρόοδό της καθώς και τις λύσεις τους, ανάλογα του επιστημονικού κλάδου που καλείται να τις αντιμετωπίσει.

Επιδιώκεται παράλληλα η ανάδειξη της αναγκαιότητας διερεύνησης των γεωλογικών και γεωτεχνικών χαρακτηριστικών των υφιστάμενων φυσικών και τεχνητών γεωυλικών, σε περιοχές αρχαιολογικού ενδιαφέροντος. Περιλαμβάνει τα απαραίτητα γεωλογικά-γεωτεχνικά στοιχεία και τις μεθόδους διερεύνησής τους για την αποτύπωση των γεωλογικών συνθηκών, την αναγνώριση των πιθανών γεωλογικών κινδύνων και τον αποτελεσματικό σχεδιασμό έργων ανάδειξης, αποκατάστασης και προστασίας αρχαιολογικών χώρων.

Επίσης, παρουσιάζεται ο ρόλος του τοπογράφου μηχανικού, ειδικού στη προστασία, συντήρηση και αποκατάσταση μνημείων πολιτισμού, που εντός του πλαισίου της διεπιστημονικής ομάδας, συμβάλει στη συλλογή και παρουσίαση της απαραίτητης 3Δ πληροφορίας, που στόχο έχει αφενός την μετρητική τεκμηρίωση του μνημείου και αφετέρου την παροχή των απαραίτητων δεδομένων για την διεξαγωγή της διεπιστημονικής έρευνας.

Τέλος, η γνώση των τεχνικών ανασκαφής και των τεχνικών αποκάλυψης, τεκμηρίωσης και προστασίας, διασφαλίζει την ορθή επέμβαση προκειμένου να παρέχονται οι πρώτες βοήθειες και τα πρώτα σωστικά μέτρα στα αρχαιολογικά κατάλοιπα, κινητά και ακίνητα, καθώς η συντήρηση των αρχαιοτήτων αρχίζει στο σκάμμα.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΘΕΜΑΤΙΚΗΣ

Θεωρητικό μέρος

Η Ανασκαφική διαδικασία. Αντικείμενο και Πηγές (Σταματοπούλου, 6 ώρες)

1. Η ανάγκη της διεπιστημονικότητας στην έρευνα του παρελθόντος
2. Ο ρόλος του αρχαιολόγου στον σχεδιασμό και την οργάνωση της αρχαιολογικής έρευνας και στην επιτυχή σύνθεση της διεπιστημονικής ομάδας. Η βασική σύνθεση της ομάδας και η διεύρυνσή της στην πορεία του έργου.
3. Η συνεργασία του αρχαιολόγου με τους επιστήμονες άλλων ειδικοτήτων στο ανασκαφικό πεδίο. Ζητήματα ανασκαφικής τεκμηρίωσης, συλλογής δεδομένων, ανάλυσης και ερμηνείας.
4. Η συμμετοχή του αρχαιολόγου στο έργο συντήρησης.
5. Ο ρόλος του αρχαιολόγου στα έργα αναστήλωσης και ανάδειξης.
6. Ο αρχαιολόγος και η διεπιστημονική ομάδα μελέτης. Ο ρόλος του αρχαιολόγου στη δημοσίευση των ευρημάτων.
7. Ο ρόλος του αρχαιολόγου στην παρουσίαση του ευρήματος στο ευρύ κοινό.
8. Η ανάγκη εμπάθυνσης των αρχαιολογικών σπουδών προς την κατεύθυνση των σύγχρονων αρχαιολογικών αναζητήσεων και διεύρυνσή τους προς την κατεύθυνση της διεπιστημονικότητας και των νέων τεχνολογιών.
9. Προβλήματα πολλαπλών αναγνώσεων του παρελθόντος και ο ρόλος του αρχαιολόγου.

Ο ρόλος του τοπογράφου μηχανικού στη συλλογή και παρουσίαση της πληροφορίας για την τεκμηρίωση των ανασκαφικών χώρων και μνημείων (Καϊμάρης, Πατιάς 6 ώρες)

1. Η ιστορική εξέλιξη της πλατφόρμας εξάρτησης μηχανών λήψης εικόνων/αισθητήρων.
2. Σύγχρονες πλατφόρμες εξάρτησης μηχανών λήψης/αισθητήρων.
3. Παρουσίαση αρχαιολογικών αποτυπώσεων με UAVs και Laser Scanners.
4. Εναέρια και Δορυφορική αρχαιολογία.
5. Εντοπισμός καλυμμένων κατασκευών αρχαιολογικού ενδιαφέροντος μέσω της Εναέριας και Δορυφορικής Αρχαιολογίας.

Γεωλογική-γεωτεχνική έρευνα έργων ανάδειξης, αποκατάστασης και προστασίας αρχαιολογικών χώρων (Χατζηγώγος 6 ώρες)

1. Εισαγωγή - Η επίδραση της γεωλογίας στο σχεδιασμό έργων αρχαιολογικού ενδιαφέροντος (Introduction-Influence of geological setting in designing engineering structures in archaeological areas).
2. Βασικές αρχές τεχνικής γεωλογίας εδαφικών και βραχωδών γεωυλικών (Basic concepts of engineering geology of soils and rocks).
3. Αναγνώριση και εκτίμηση πιθανών γεωλογικών και γεωτεχνικών κινδύνων (Geological Risk Assessment).
4. Η επίδραση του νερού στα τεχνικά έργα (Groundwater in engineering structures).
5. Μέθοδοι έρευνας πεδίου-οργανομετρήσεις (Site Investigation-Monitoring).
6. Βασικές αρχές γεωλογικού-γεωτεχνικού σχεδιασμού τεχνικών έργων σε αρχαιολογικούς χώρους (Basic concepts of geological-geotechnical design of engineering structures in areas of cultural heritage).
7. Μέθοδοι ανάσχεσης-αποκατάστασης γεωλογικών κινδύνων-καταστροφών (Remedial measures of geological hazards).
8. Παρουσίαση παραδειγμάτων γεωλογικού σχεδιασμού έργων αποκατάστασης-ανάδειξης αρχαιολογικών χώρων (Presentation of case studies of restoration structures design)

Ο ρόλος του αρχιτέκτονα μηχανικού (Παπαδέλης 4 ώρες)

1. Ο ρόλος του αρχιτέκτονα μηχανικού στο αρχαιολογικό έργο. Θεσμικός ρόλος, επιστημονικές και λειτουργικές ανάγκες στη διεκπεραίωση της αρχαιολογικής έρευνας.
2. Αποτύπωση και καταγραφή ευρημάτων. Συλλογή μετρήσεων και άλλων δεδομένων για χρήση στην αρχαιολογική έρευνα, τις εργασίες συντήρησης και την δημιουργία αρχειακού υλικού.
3. Εκτίμηση δεδομένων. Συγκέντρωση στοιχείων όλων των ειδικοτήτων και προσπάθεια για την κατανόηση του ευρύτερου πλαισίου του μνημείου, αλλά και των ειδικών λεπτομερειών του.
4. Συντήρηση και αποκατάσταση του μνημειακού χώρου. Επιλογή μεθοδολογίας συντήρησης και ορισμός των στόχων της. Ειδική μελέτη ποιών δομικών και μορφολογικών στοιχείων απαιτείται αποκατάσταση και ποιός είναι ο βέλτιστος τρόπος.
5. Ανάδειξη αρχαιολογικού χώρου. Επιλογή της στρατηγικής και στόχων για την απόδοση του αρχαιολογικού χώρου
6. Αύξηση της αναγνωσιμότητας. Ερευνάται η δημιουργία συνοδευτικού υλικού και μέσων, η απαίτηση για συμπλήρωση υλικού και η εγκατάσταση νέων κατασκευών ή και προσθηκών ώστε τα αρχαιολογικά αντικείμενα - χώροι - σύνολα να είναι πιο εύληπτα από τους μη ειδικούς.
7. Επιλογές για την χρήση - επανάχρηση. Εξετάζεται η συμβατότητα των νέων χρήσεων που προτείνονται, η αποκατάσταση της λειτουργικότητας ή η απόδοση ενός νέου χρηστικού ρόλου.
8. Παρεμβάσεις και επεμβάσεις στον περιβάλλοντα χώρο. Αναγνώριση της ειδικής μέριμνας που πιθανώς απαιτείται για τον περίγυρο και τις προσβάσεις προς τον αρχαιολογικό χώρο και προγραμματισμός ενεργειών.

Ο ρόλος του πολιτικού μηχανικού (8 ώρες)

Panagiotis G. Asteris, Ph.D., M. ASCE
Professor (Associate), Computational Mechanics Laboratory
School of Pedagogical & Technological Education, Athens, Greece
Director of [Master's Program in Applied Computational Structural Engineering \(ACSE\)](#)
Editor-in-Chief of the [Open Construction and Building Technology Journal](#), Bentham Science Publishers

Tel.: (+30) 210 2896922 ; Fax: (+30) 210 2896952; E-mail: panagiotisasteris@gmail.com

Web Pages: [HomePage](#); [ResearchGate](#); [GoogleScholar](#); [Scopus](#)
http://users.aspete.gr/asteris/?page_id=160

Συντήρηση αρχαιοτήτων και έργων τέχνης. Ο ρόλος της κατά την ανασκαφική διαδικασία και την προστασία των αρχαιολογικών καταλοίπων (Τσίποτας 6 ώρες)

1. Ο ρόλος της Συντήρησης αρχαιοτήτων στην ανασκαφή
2. Πρόσβαση εργαζομένων στον ανασκαφικό χώρο
3. Πρώτα σωστικά μέτρα ευαίσθητων υλικών κατά την ανασκαφική διαδικασία
4. Ο ρόλος του συντηρητή στην προστασία της ανασκαφής με στέγαση και σκέπαση. Μέθοδοι και υλικά

Εργαστηριακό Μέρος

Δεν περιλαμβάνεται, αλλά κάποια μαθήματα διεξάγονται με διαδραστικό τρόπο.

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μετά το τέλος του μαθήματος οι συμμετέχοντες θα είναι σε θέση:

- Να γνωρίζουν τα βασικά στοιχεία του πεδίου της διαχείρισης πολιτιστικής κληρονομιάς, ξεκαθαρίζοντας έννοιες και ορισμούς.
- Να αντιληφθούν την ιστορικότητα του πεδίου και την εξέλιξη του στη σημερινή εποχή
- Να κατανοούν το πλαίσιο διαχείρισης στην Ελλάδα, τους φορείς και τη βασική νομοθεσία
- Να ερμηνεύουν μέσα από το πρίσμα της διαχείρισης πολιτιστικά νέα και ειδήσεις σχετικά με μνημεία
- Να κατανοούν και να εφαρμόζουν ένα σύνολο από μεθόδους που αφορούν στη διαδικασία της αξιολόγησης πολιτιστικών πόρων και του εντοπισμού της σημασίας τους
- Να αντιληφθούν τη λειτουργία ενός σχεδίου διαχείρισης και να δύνανται να οργανώσουν ένα.
- Να αποκτήσουν βασικές γνώσεις σχετικά με τις προοπτικές χρηματοδότησης έργων διαχείρισης πολιτιστικών πόρων

Το πρόγραμμα έχει σχεδιαστεί για να σας εξοπλίσει με κατάλληλα εργαλεία για την αποτελεσματική διαχείριση της αρχαιολογικής κληρονομιάς. Θα σας αναπτύξει μια ισχυρή επιμόρφωση σε θεωρίες, μεθόδους και προσεγγίσεις σε θέματα σχεδιασμού και διαχείρισης αρχαιολογικών χώρων. Οι βέλτιστες πρακτικές θα εξεταστούν παράλληλα για τους διάφορους τομείς ενδιαφέροντος και με διαφορετικές προσεγγίσεις.

Σε όλο το πρόγραμμα, θα επωφεληθείτε από τον επαγγελματικό προσανατολισμό και την καθοδήγηση που θα αξιοποιήσει την ακαδημαϊκή και την πρακτική σας εμπειρία για να αναπτύξει με επιτυχία μεθοδολογίες συνεργασίας με τις τοπικές αρχές, τις αρχαιολογικές υπηρεσίες, τους οργανισμούς διαχείρισης της πολιτιστικής κληρονομιάς και άλλων πολιτιστικών φορέων.

Θα αποκτήσετε επίσης, μια σειρά από δεξιότητες για την απασχόληση σας σε μουσεία, πολιτιστικούς κυβερνητικούς φορείς και τον κλάδο της τέχνης και του πολιτισμού συνολικά.